

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

TÜRKİYE'DE AİLE VE ÇOCUK ODAKLI EKOTURİZM KAMPLARININ VE SOSYAL ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of Family and Child Oriented Ecotourism Campsites and Their Social Effects in Turkey

* Esra KAYA

** Pınar GÜLTEKİN

ÖZET

Turizm, ülkeler arasında dünya barışına önemli katkılar sağlayan, insanlar arasında paylaşım ve işbirliği yaratan sürdürülebilir deneyimler zinciridir. Ekoturizm her mevsim yapılabilen, doğaya saygılı, ekoloji, çevre, tarihi ve kültürel değerleri içeren bir turizm türüdür. Avrupa ve Türkiye'de ekoturizm faaliyetlerine artan bir ilgi söz konusudur. Yapılan araştırmalar, ekoturizm faaliyetleri kapsamında yapılan açık hava rekreasyon etkinliklerinin insanlar üzerinde fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak olumlu etkileri bulunduğunu göstermektedir. Ekoturizm faaliyetleri orman alanları başta olmak üzere dağ, göl ve akarsu kıyısı, ova, yayla vb. farklı alanlarda yapılabilir. Eğitim, macera, kültür ve gastronomi, eğlence ve dinlenme gibi birçok amaca hizmet eder. Özellikle günümüz kentlerinde yoğun iş temposu, stres ve trafiğe maruz kalan kentli aileler çocukları ile ekoturizm faaliyetlerine katılmayı tercih etmektedir. Bu araştırma ile Türkiye'deki aile-çocuk odaklı ekoturizm kamp alanları ile ilgili, çalışma kapsamında ulaşılabilen verilerle bir envanter oluşturulmuş, ekoturizm kamplarının sunduğu olanaklar ve sosyal etkileri değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında Türkiye'de bilgilerine ulaşılabilen, Aile-çocuk katılımına odaklanan toplam 24 ekoturizm kampı değerlendirilmiştir. Ekoturizm kamplarının sunduğu fırsatlar, etkinliklerin çeşitliliği, aile ve çocukların etkileşimi, toplumsal kazanımlar, çevre bilinci, doğa bilinci, öz kimlik, ailelerin sosyal, zihinsel, fiziksel ve ruhsal etkileşimi ve çocuklar için doğada öğrenme üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Doğal çevrede aile bağlarını güçlendirirken çevre bilincine sahip yeni nesillerin yetişmesine katkı sağlamak için aile ve çocuk odaklı ekoturizm kamplarının nitelik ve niceliklerinin artırılması, uygulamaların tanıtım ve pazarlamalarının yapılarak yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Aile kampları, Çevresel Vatandaşlık, Pozitif Ebeveynlik, Sosyal Fayda

ABSTRACT

Tourism is a chain of sustainable experiences that make significant contributions to world peace among countries, and that creates sharing and cooperation between people. Ecotourism is a type of tourism that can be done in all seasons and that is respectful to nature, which includes ecology, environment, historical and cultural values. There is an increasing interest in ecotourism activities in Europe and Turkey. Within the scope of ecotourism activities, outdoor recreational activities have positive effects on people physically, mentally and spiritually. Although ecotourism activities are generally carried out in forest areas, they are located in mountains, lakes and streams, plains, plateaus, etc. It can also be done in open areas. It serves many purposes such as education, adventure, culture and gastronomy, entertainment and relaxation. Especially in today's cities, urban families, who are exposed to intense work tempo, stress and traffic, prefer to participate in ecotourism activities with their children. With this research, an inventory was created with the available data on family-child oriented ecotourism camp sites in Turkey and the opportunities offered by ecotourism camps and the distribution of camp sites in Turkey were determined. A total of 24 ecotourism camps focused on family-child participation were evaluated. Evaluations were made on the opportunities offered by ecotourism camps, the diversity of activities, the interaction of family and children, social gains, environmental awareness, nature awareness, self-identity, social, mental, physical and spiritual interaction of families and learning for children. It is recommended to increase the number of ecotourism camps and the opportunities they offer in order to increase the number of families with environmental awareness while strengthening family ties in the natural environment.

Keywords: Ecotourism, Family Camps, Environmental Citizenship, Positive Parenting, Social benefit

Yayın Bilgileri

Kabul tarihi: 17.11.2022

Yayın tarihi: 30.12.2022

İletişim Bilgileri

* kayaesra8181@gmail.com

** pinargultekin@duzce.edu.tr

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

1.Giriş

Ekoturizm ve açık hava rekreasyon faaliyetlerine katılan, doğada vakit geçirme ihtiyacı hisseden, çevresel sorumluluk bilinci taşıyan bireylerin sayısı, küresel iklim değişikliği ve etkilerine yönelik farkındalığın artması, covid-19 pandemisi sonrası kentsel kalabalıklardan uzaklaşma isteğinin yaygınlaşması ile azımsanmayacak ölçüde artış göstermektedir. Ekoturizm faaliyetlerinin sürdürülebilir çevre ve toplum üzerindeki olumlu etkilerini ölçmeye, kullanıcıların ekoturizm algılarını ve katılım motivasyonlarını saptamaya yönelik araştırmalar yapılmaktadır (Gültekin ve diğ. 2013, Gültekin ve Gültekin 2017a, Gültekin ve Gültekin 2017b).

Doğa temelli etkinliklere ilgi gösteren katılımcılarının büyük çoğunluğu çevre dostu davranış kalıpları sergilemektedir (Ray ve Anderson, 2000). Luo ve Deng (2007)'e göre bireylerin çevreye karşı tutumları ile doğa temelli güdeleri arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Dutcher ve diğerleri (2007) çalışmalarında yüksek derecede doğaya bağlılığın, çevre bilinci ve çevreye karşı duyarlı davranışı dolayısıyla çevresel vatandaşlığı olumlu yönde etkilediğini vurgulamaktadır. Eagles (1992)'a göre, “doğa hakkında bilgi edinmek”, “fiziksel olarak etkin olmak” ve “ortak ilgiye sahip olan kişilerle tanışmak” gibi içsel güdüler turistler için en önemli ihtiyaçlar olarak sıralanabilir. Ekoturizmin çevre dostu uygulamaları desteklediği ve sürdürülebilirliği temel alan aktivitelere dayalı olarak gerçekleştiği dolayısıyla ekosistemin korunması adına önemli bir role sahip olduğu söylenebilmektedir (Mehmetoğlu, 2005; Lewis ve Fok, 2014). Ekoturizm faaliyetlerine katılan turistler, kitle turizmine katılanlardan farklı nedenlere sahiptirler. Örneğin; yeni keşifler, iç dünyalarını geliştirme, macera, rekabet, dostluk, doğa bilinci vb. sebeplerle doğa temelli aktivitelere, serbest gezilere katılır ve seyahati sırasında çevreyi gözetirler (Kiper ve Aslan, 2007; Lewis ve Fok, 2014)

Doğa temelli gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinde kaynak değeri, doğal bitki varlığı, doğal hayvan varlığı, yüzey ve yeraltı suları, ilginç jeomorfolojik oluşumlar, yüzey şekilleri gibi doğal peyzaj elemanları olduğu gibi arkeolojik ve tarihi değerler, folklor, özgün mimari yapı vb. kültürel peyzaj öğeleri de olabilir.

Günümüzde insanlar günlük rutin işler ve yoğun tempo nedeni ile zihinsel ve fiziksel olarak kendilerini hem yenilemek hem de dinlenmek amacıyla zorunlu olarak gerçekleştirdiği (iş, okul) işler dışında serbest zamanlarını özellikle açık havada rekreasyon faaliyetlerine katılarak değerlendirmek istemektedirler. Doğada rekreasyon faaliyetlerine katılma nedenleri çoğunlukla; doğa ile bütünleşmek, bedensel ve ruhsal sağlık, ilgi alanlarının olması, gündelik yaşamın stresini yenmek, iş verimini arttırmak, arkadaşlar ile vakit geçirmek, yeni beceriler edinmek ve bu becerileri kullanmak, yeni bir çevreye girmek, yalnızlıktan kurtulmak olarak belirlenmiştir (Tunçkol ve Çumralıgil, 2005; Yayıla ve Çetiner 2019). Gültekin ve Gültekin (2012)'ye göre özellikle kentsel alanlardaki olumsuz koşullar ve açık hava rekreasyon kaynaklarının yetersizliği nedeniyle kentli bireyler kent dışındaki açık hava rekreasyon kaynaklarına yönelmektedirler. Bu kaynaklardan en önemlilerinden biri kamp alanlarıdır.

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

Çalışma kapsamında, ekoturizm faaliyetlerine katılan, ayrı bir ziyaretçi profili olarak aile ve çocuklar ele alınmaktadır. Aile katılımı odaklı ekoturizm aktivitelerinde, katılımcılar doğal ve kültürel kaynakların değerini anlamakla birlikte, çevreye duyarlılık, katılımcılık, girişimcilik yönlerinin gelişmesinin yanı sıra, fiziksel, bedensel ve ruhsal açıdan pozitif kazanımlar elde etmektedirler. Ayrıca yapılan araştırmalarda açık havada geçirilen zamanın çocukların kemik sağlığından dikkat yeteneğine, göz sağlığından motor becerilerine pek çok faydası olduğunu vurgulayarak, bedensel sağlık ile yakından ilişkili olduğu ortaya koymaktadır (Akkılıç 2009; Çukur 2011). Son dönemlerde yapılan çalışmalarda aileleri ile birlikte doğada ve kentte açık havada vakit geçiren çocukların aile ilişkilerine, okul başarı düzeylerine odaklanan çalışmalar yaygınlaşmaktadır (Gültekin ve Gültekin 2019a, Gültekin ve Gültekin 2019b).

Ekoturizm aktiviteleri katılımcılarının, ilgili kurum ve kuruluşların, doğal kaynakların korunmasındaki rolleri ve sorumlulukları yerine getirmesi ve bu konuda gerekli kesimlerin cesaretlendirilmesi, teşvik edilmesi, doğru ekoturizm uygulamalarının yaygınlaştırılması, küçük yaşlardan itibaren doğa sevgisi ve çevresel sorumluluk bilincinin aşılması ekoturizmde kaynak değerlerinin sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma ile ekoturizm ve günübirlik açık hava rekreasyon faaliyetlerine katılan aile ve çocuklar için kampların işlevselliği, doğayı deneyimleme, özel mekanlar, öz kimlik, sosyal, zihinsel, fiziksel ve ruhsal etkileşim ve çocuklar için etkili öğrenme bağlamında ekoturizm aktiviteleri sunan kampların örnekler üzerinden değerlendirilmesi özellikle sosyal faydanın belirlenmesi hedeflenmektedir. Çalışma, Türkiye'de aile ve çocuk odaklı ekoturizm kamplarına yönelik envanter araştırmasında bilgilerine ulaşılabilen ekoturizm organizasyonları ile sınırlıdır.

2.Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Faaliyetlerine Katılımın Beklenen Etkileri

Çocuklara yönelik planlanan doğa eğitimi çalışmalarının gelecek neslin doğa bilincinin geliştirilmesinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Gelişim psikolojisi alanında yapılan araştırmalar, çocukluk döneminde kazanılan bilincin ileriki yaş dönemlerini de etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle doğa eğitimlerinin çocuk yaşlarda verilmeye başlanması doğa bilinçli nesiller yetiştirilmesi açısından önem taşımaktadır (Çukur ve Özgüner,2008).

Doğa bilinci çoğunlukla çocukluk döneminde şekillenmektedir. Fakat kent ortamında doğal alanlar giderek azalmaktadır ve bununla beraber büyüyen kentlerde güvenlik algısı da eklendiğinde çocukların çocukluk döneminde doğadan kopuşu ve doğa eksikliği duygusunun ortaya çıkışı söz konusudur (Valentine ve McKendrick, 1997; Özgüner ve Şahin, 2009). Araştırmalara göre doğaya yakın yaşamak, manzara izlemek ve doğa ile günlük temas kurmak zekâ ve odaklanma üzerinde olumlu etkiler yapmaktadır (Anonim,2022a). Doğada aktivitelere katılan bireyler daha mutlu, sağlıklı, güçlü daha sosyal ve öz disiplinli olmaktadır. Doğa içerisinde yeşil renge maruz kalan çocukların beyinleri daha yaratıcı oyunlar kurabilir ve doğanın zorlayan yanı ile baş ederken yardımlaşmayı da öğrenip, zorlu durumlarda nasıl başa çıkabilirim sorularına zemin hazırlamaktadırlar (Anonim,2022b). Doğada gerçekleştirilen ekoturizm ve rekreasyon aktiviteleri ile obezitenin kontrolsüz bir şekilde artmakta olduğu günümüz dünyasında, obezite ve kilo kontrolü,

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

sağlıklı toplum hedeflerine ulaşılmasını da olumlu etkileyecektir. Özgüven ve kişisel tatmin duygularının yükselişi ile bireyler, çevre bilinci kazanır işinde daha verimli çalışır (Ergüven,2022).

Bir gruba ait olma duygusu ile doğada ekoturizm ve rekreasyon faaliyetlerine katılanlar, kendilerini daha önemli hisseder ve yeni iş bağlantıları kurar (Tekke ve Coşkun,2019). UNICEF (UNESCO) ve IPA (International Play Association) oyun hakkı ve oyun alanları ile ilgili iki uluslararası kuruluştur (URL-1).Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yasasının yayınladığı bildirmede çocuklara oyun oynamada fırsat tanınması ve bu hakkı yerine getirmede toplumu ve kamuyu yetkili olarak görmektedir. Çocuk Hakları Bildirgesinin 31.maddesinde çocukların oyun oynamaya ve kültürel ve sanatsal etkinliklere katılmaya hakları olduğu bildirilir. Çocuk Oyun Hakları Malta Deklarasyonunda beslenme ve eğitimde olduğu kadar oyunun bütünün çocukların gelişiminde önemli olduğu vurgulanmıştır. Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni Türkiye 1990 yılında imzalamış ve 1995 yılında Resmi Gazetede yürürlüğe girmiştir (Yılmaz ve Bulut, 2003; Turgut ve Yılmaz, 2010). Ekoturizm faaliyetlerinin oyun çeşitlerine göre; çocuklar üzerinde etkileri “psiko-motor gelişiminde etkisi, duygusal gelişiminde etkisi, fiziksel gelişiminde etkisi, sosyal gelişiminde etkisi, zihinsel gelişiminde etkisi, dil gelişiminde etkisi olarak bilinmektedir (Anonim,2022c).

Kollmuss ve Agyeman(2002) yapmış oldukları bir çalışmada çocukluk dönemlerinde çevre ile temas halinde bulunan kişilerin yetişkinlik dönemlerindeki tutum ve davranışlarını incelemişlerdir. Çocukların ve ergenlik dönemindeki gençlerin bu tür faaliyetlere yönlendirilmesi yetişkinlik dönemlerindeki davranışlarını ve çevreye yönelik tutumlarını olumlu bir şekilde etkilediğine değinilmektedir (Göker ve Ünlüöner,2019).

3. Ekoturizmde Aile ve Çocukların Katılabileceği Etkinlikler ve Türkiye'den Örnekler

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye'de aile ve çocuk odaklı ekoturizm aktiviteleri sunan kamp organizasyonları ve günübirlik açık hava rekreasyon aktivitelerine katılım olanağı sunan bazı işletmelerin ekoturizm olanakları belirlenmiştir. Elde edilen veriler, 2022 yılı eylül ayı itibari ile yapılan literatür taraması, ilgili organizasyonların web sayfaları ve sosyal medya üzerinden ulaşılabilen bilgiler ile sınırlıdır.

3.1.Permakamp (Permakültür Uygulama ve Ortak Yaşam Çiftliği Projesi)

Kentler çevresinde Permakültür esasları ile tasarlanmış gerçek gıda üreten, çocuk dostu, ortak yaşam alanları oluşturulması projesidir. Bozcaada, Beykoz ve Bilecik'te olmak üzere üç farklı yerleşkede kurulmuştur. Amaçları; metropole en fazla 1,5 saat mesafelerde yaratılacak korunaklı ve kontrollü alanlarda permakültür meraklıları tarafından tasarlanacak projeleri uygularken, bunu aynı zamanda çocuğunu doğaya yakınlaştırmak isteyen ailelere bir fırsat olarak sunabilmek; gerçek gıda üretmek bunu hakkaniyetli sistemlerle paylaşmak, permakültür uygulamalarını yaygınlaştıracak atölyeler aracılığı ile geniş bir kitleye uygulama alanı sağlamak, bunları yaparken de belki de birkaç gönüllü aileye yaşam alanı yaratacak bir faydalar birliği yaratmaktır. Kamp programları kapsamında; permakamp günü, sen de yap deneyim atölyeleri, serbest gezen çocuklar, öğretmenimiz doğa, doğa yürüyüşleri, sebze bahçesi kurmayı öğrenme, ağaçlarla çocuk oyun alanı oluşturma gibi etkinlikler yer

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

almaktadır. Proje kapsamında ekolojik çocuk kampları projenin hem çocuklar hem de aileler için faydalı toplum destekli bir projedir. En önemli amacı çocuklarda ve yetişkinlerde doğa bilincini oluşturmak, kamp yaparak yardımlaşma ve dayanışmayı arttırmaktır.

Şekil 1. Permakamp (URL-1).

Permakamp projesi içerisinde çocuklar ve yetişkinler için aktiviteler yer almaktadır. Örneğin 12 Nisan 2022 tarihinde gerçekleştirilecek olan; çocuklar için toprağın dili eğitimi ve permakamp günü ile çocuklara toprak sevgisini, toprak ile konuşmayı deneyimleyerek öğrenmelerini sağlamaktadır. Ayrıca yetişkinler için tabii günün konuları genel olarak toprak iyileştirme, zehirler ve zararları, ekolojik gıda, sağlıklı beslenme gibi konularda farkındalıklarını arttıracak faaliyetler yer almaktadır.

Şekil 2. Permakamp aktivitelerinden örnekler (URL-2).

Ayrıca Permakamp projesi içerisinde serbest gezen çocuklar adlı bir bölüm de yer almaktadır. Buradaki amaç çocukların doğa bilinci kazanmalarına, öğrenme biçimi olarak gözlem ve içsel doğa süreçlerini kullanarak deneyimsel öğrenmeyi edinmektedirler. Bu süreç de iki farklı program yer almaktadır. Açık sınıflar adı altında gerçekleştirilen programda okullar kendi günlük eğitim müfredatlarını açık hava alanlarında ve Dom'da kendi öğretmenleri aracılığı ile uygularlar. Ayrıca ağaçların altında bulunan ekolojik mutfaklardan faydalanabilmektedirler. Permakültür çocuk programında ise çocuklar doğa ile ilgili geniş bilgilere sahip olup, bireysellik, özgünlük, özgüven sosyal konular bakımından olumlu kazanımları elde etmektedirler.

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

Aktivitelere katılan çocuklara öğretilebilecek bazı konular: Yabani yenilebilir ot ve bitkiler, navigasyon ve pusula nasıl okunur, kayalar, ağaçlar, böcekler ve hayvanlar hakkında bilgi edinebilmelerini sağlamak, hayvan izlerini bulmak ve tanımak, düğüm atmak, ahşap oymacılığı (yeterince büyüdüğünde), ateş yakmak (sizi yaparken izleyebilirler ve uygun bir yaşta katılabilirler), su nasıl temizlenir, çöpü avı, bitkilerin ve ağaçların nasıl büyüdüğü hakkında konuşup, bitkilerden ve yabani yiyeceklerden boya yapmayı öğrenip, doğal kordon yapmayı, yapraklardan ve dallardan eğlenceli bir ilkel barınak yapmayı, balık tutmayı ve avlanmayı da öğrenmektedirler (URL-2).

3.2.Oyun Kampta

Oyun Kampta 2014 senesinde kurulmuştur ve 2021 yılı itibari ile "Oyun Kampta Turizm Seyahat Acentası" olarak hizmet vermeye devam etmektedir. 2014 senesinde 2 kamp ile başlayan organizasyon 2021 senesinde 100'ün üzerinde kamp ile devam etmektedir. Özellikle alternatif eğitim sistemini benimseyen konusunda uzman, hak temelli ve çocukların birey olarak var olması konusunda başrolde tutarak yaklaşım biçiminde bulunmayı hedefleyen 40'ın üzerinde eğitimci kadrosu ile hizmet vermektedir (Anonim,2022d).Kampta verilen eğitimlerin amaçları; çocuk, çocuk yaklaşımı, çocuk hakları, hayvan hakları, insan hakları konularını insana yaymak, aileleri ve çocukları şiddetsiz iletişim dili ile tanıştırmaktır. Gerçekleştirilen projeleri arasında; Kaz dağları ilkbahar aile kampları, Oyun Kampı çocukları Şahmaran'ın izinde Mardin, Oyun Kampta Akkaya Bayram Kampları, Oyun Kampta Çadır konaklama şenlikleri, Sapanca gölü Banboolow resort aile Kampı, Göbeklitepe Oyun Parkı ve Nemrut Oyunbaz Dağı kampları, oyun kampta Akkaya Kampı gibi gerçekleştirilen projeleri bulunmaktadır. Ayrıca çocuklar için tanışma çemberi, sanatta teneffüs, köy gezileri, okçuluk-dart Atölyesi, serbest oyun zamanı, ateş başında masal çemberi, müze gezileri, doğa yürüyüşleri vb aktiviteler de yer almaktadır (URL-3).

Şekil 3. Oyun kampta aktivitelerinden örnekler (URL-3).

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

3.3.İmece Evi/Menemen-İzmir

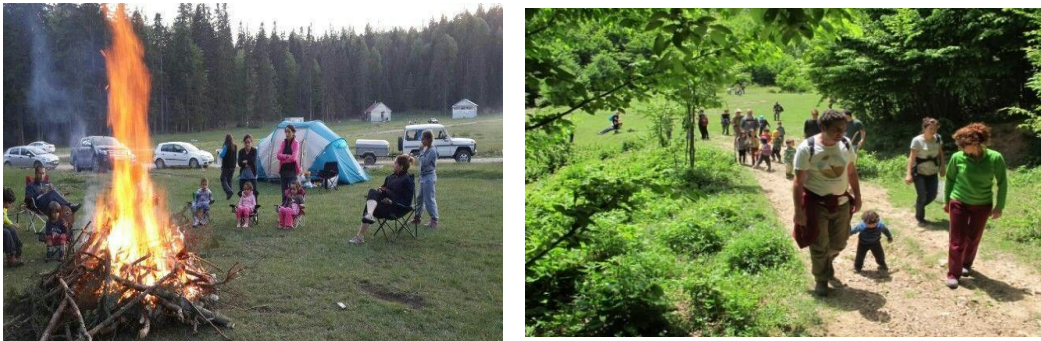
Türkiye’de 2011 yılında İzmir Menemen’de Dumanlıdağ Köyü yakınlarında İmece Evi kurulmuştur. Türkiye’den ve dünya çapından birçok ziyaretçi beraber yaşamaktadırlar. Burada herkes beraber çalışmakta ve ürettiklerini paylaşıp, doğaya hiçbir şekilde zarar vermemektedirler. Aile ve çocuklar için paylaşılan en değerli şeyler; bilgi, beceri ve tecrübe olmaktadır. İmece Evi bahçelerinde toprağın gücünü yitirmemesi için bakla ekimi yapıлып ve sadece hayvan gübresi kullanılmaktadır. Ayrıca kaynaktan borularla getirilen suyla damlama sistemi ile sulama yapılmaktadır. Geleneksel tarım yöntemlerinin yanında farklı ekollerin ve modern diğer yöntemlerin de (Permakültür, Fukuoka, Biodinamik) uygulandığı İmece bahçelerinde doğal ve yerel tohum ile sebze ve meyve yetiştirilmektedir (Anonim,2022e).(URL-4).

Şekil 4. İmece Evi/Menemen-İzmir aktivitelerinden örnekler (URL-4)

3.4.Düzce Sinekli Yaylası Çadırılı Aile Çocuk Doğa Kampı

Düzce’ye 33 km en yakın yerleşim yerine 6 km mesafede olan Sinekli Yaylasına Beyköy, Uğur Köyü, Samandere Köyü ve Samandere Şelalesi güzergâhından ulaşılmaktadır. Yılın belli dönemlerinde gerçekleştirilen kampın genel amacı; çocukların kendi tüm işlerini kendilerinin karşılaması, onları kamp ortamına alıştırmak, doğa farkındalığını arttırmak, yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamaktır (URL-5).

Şekil 5. Düzce Sinekli Yaylası Çadırılı Aile Çocuk Doğa Kampı (URL-5).

3.5. Hendek Çiğdem Yaylası Çadırılı Aile Çocuk Kampı

Sakarya ilinin Hendek ilçesinde bulunan yaylanın topukotu adı ile adlandırılan çimle kaplanmış geniş bir alanı bulunmaktadır. Kampın genel amacı aile ve çocuklar için doğal alanlarda buluşma ortamının sağlanması ve yeni sosyal alanlar oluşturmaktır (URL-6).

Şekil 6. Hendek Çiğdem Yaylası Çadırılı Aile Çocuk Kampı (URL-6)

3.6. Kars Boğatepe Köyü Ekolojik Çocuk Kampları

Kars ilinde yer alan ve yılın belli aylarında gerçekleştirilen bu faaliyetlerde 2267 m'de konumlanmış Boğatepe köyünde doğa ile iç içe, yerel ve ekolojik bakımdan zengin, aile ve çocuklar için köy yaşamı ve kamp deneyimi oluşturmaktadır. Doğada yürüyüş, geceleri kamp ateşi çevresinde sohbet, köy çocuklarının yüzdüğü dereye suya girmek, köyün ekolojik sofralarına oturmak, köylülerin gelen misafirler için açtığı köy evlerine misafir olmak, birlikte çalışmak gibi aktiviteler de bulunmaktadır (URL-7).

Şekil 7. Kars Boğatepe Köyü Ekolojik Çocuk Kampları (URL-7)

3.7. Pastoral Vadi Ekolojik Yaşam Çiftliği

Fethiye Yanıklar Köyünde 42 dönüm büyüklüğünde zengin çeşitliliğe sahip bir çiftlik alanıdır. Bu alanda mutfak ve bahçe çalışmaları, yerel kültür ve el sanatları atölyeleri,

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

topraktan çanak çömlek yapımı, ahşap oymacılığı, tarhana, erişte, reçel ve turşu yapım çalışmaları da bulunmaktadır. Çocuklar için üretim isteğini harekete geçiren birçok aktivite de yer almaktadır. 28 Mayıs Dünya Oyun Günü baharın gelişini; Kötü hava yoktur, yanlış kıyafet vardır ve Oyun Doğada sloganları ile 8 senedir var olan Oyun Kampları aile ve çocuklar için eğlenceli çadır kampı şenlikleri düzenlenmektedir. Ayrıca Masal Doğa Tohum Kampı, Ekolojik Aile Kampı, Çocuk Yogası ve Masal Atölyesi Kamp çeşitleri de yer almaktadır (URL-8).

Şekil 8. Pastoral Vadi Ekolojik Yaşam Çiftliği (URL-8)

3.8. Kaçkarlar Macahel Vadisi Çocuk Kampı

Kaçkar Macahel Bölgesi yaylalarında gerçekleştirilen bu etkinlik 'Kampa gidelim mi baba?' projesi adı altında düzenlenmiş bir kamp etkinliğidir. Macahel, Doğu Karadeniz'in en doğusunda yer almaktadır. Gürcistan sınırındaki Macahel'in altı köyü Artvin sınırlarında, kalan 12'si de Gürcistan sınırlarında bulunmaktadır. Biyolojik rezerv alanı olarak çok değerli bir bölge olan ballarıyla ünlü Macahel, yaban yaşam sahası olarak da değerlidir. Bu coğrafyanın farklı bir Karadeniz'i olan Macahel ve civarındaki bölgeyi aile ve çocuklar için uygun olup, ayrıca program Şavşat, Macahel ve Borçka bölgesi köyleri ve yaylalarında da gerçekleştirilmektedir (Anonim,2022f) (URL-9).

Şekil 9. Kaçkarlar Macahel Vadisi Çocuk Kampı (URL-9)

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

3.9. Akut Doğada Yaşam

Projenin amacı; çocuklara afetler ve acil durumlar karşısında hazırlıklı olmaları, afetler karşısında dayanıklı bir toplumun temellerinin atılması, doğa ile iç içe yaşamın verdiği farkındalık geliştirilmesi ile doğaya saygılı bir neslin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Gerçekleştirilen kamplar; Anne Çocuk Kampı (İstanbul-Eskişehir), Baba-Çocuk Kampı (İstanbul-Eskişehir), Ekstrem Genç Yetişkin Kampı, Grup Kampları gibi çeşitli kamp aktiviteleri yer almaktadır. Kampın eğitim içeriği ise; Afet bilinçlendirme eğitimleri, çevre koruma bilinci, doğada güvenli yaşam, kampçılık, navigasyon, yapay kaya tırmanışı, ip teknikleridir (URL-10).

Şekil 10. Akut Doğada Yaşam Kampı (URL-10)

3.10. Campwolfrack Doğadaki Çocuk Kampı

Campwolfrack 1999 yılında 'Doğadaki Çocukla' TV programı yaratıcısı Serdar Kılıç tarafından kurulmuştur. Kamp programlarında; doğada hayatta kalma teknikleri, takım ve bireysel oyunlar, yüksek ip ve engel parkurları, kampçılık eğitimleri, okçuluk gibi aktiviteler yer almaktadır. Bu aktiviteler çocuğun iç dünyası ile doğal dünya arasındaki güçlü bağlantılara ilham vererek, güvenli doğal alanlara erişim, çocuklarda kilo yönetimini iyileştirmek, stres ve DEHB (Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu) semptomlarını azaltmaya kadar çocukların hem fiziksel hem de zihinsel sağlığına katkı sağlamaktadır (URL-11).

Şekil 11. Campwolfrack Doğadaki Çocuk Kampı (URL-11)

3.11. Ormanya Doğal Yaşam Parkı, Kocaeli

Doğal çevresiyle birlikte 4 bin dönümlük alana yayılan Ormanya Yaşam Parkı dünyanın 3. Avrupanın ise en büyük doğal yaşam alanı olma özelliğine sahiptir. Hayvanat bahçesi, yürüyüş ve bisiklet turları, aile ve çocuklar için karavan ve çadır kamp alanı, doğa okulu ve yaban hayatı kurtarma merkezi olmak üzere 6 bölgeden oluşmaktadır. Ormanya Doğa Okulunda çocuklar sebzelerin tohumlarını ekip büyüme evrelerine şahit olup, kendileri de bu etkinlikleri gerçekleştirip, doğal hayatı yaşayarak gözlemleyebilmektedirler. Ayrıca Yaban hayatı kurtarma ve rehabilitasyon merkezinde yaban hayatlarına nasıl müdahale edebileceklerini öğrenmektedirler (URL-12).

Şekil 12. Ormanya Doğal Yaşam Parkı, Kocaeli (URL-12)

3.12. Ev Okulu Derneği

Ev Okulu Derneği'nin amacı; ailelerin çocuklarıyla birlikte vakit geçirecekleri okul dışında ve aile ortamında desteklemek amacıyla çalışmalar yapmaktır. Bilim ve sanat alanında birçok etkinlikler yapan dernek aile ve çocuklar için; "Doğada 1 Gün etkinliği", "Doğanın Çiftliğine Sizi Davet Ediyoruz" adı altında etkinlikler düzenlemektedir. Etkinliklerdeki amaçlar; ailelerin çocukları ile hayvanlara temas edebilmelerini, tanımalarını, kamp ve doğa oyunları ile üniversiteli genç ev rehberleriyle eğitici ve eğlenceli aktivitelere katılmalarını sağlamaktır (URL-13).

Şekil 13. Ev Okulu Derneği (URL-13)

3.13. Yeşil Nesil Atölyeleri-İstanbul

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

Yeşil Nesil Atölyeleri eğitim verdiği çocuklara doğayı ve tarımı sevdirebilmek amacıyla 2016 yılında "Okullar için Eğitici Turizm ve Gezi Faaliyetleri Planlayan" bir tur şirketi firması olarak kurulmuştur (Anonim,2022g). Yeşil Nesil Atölyeleri İstanbul Beykoz'da bulunmaktadır. Çocuk ve yetişkinler için özel atölye etkinlikleri olarak çiftlik ormanı, tarım, beceri, farkındalık, doğada bilim, çadır kamp atölyesi, hobi sanatları, tarih etkinlikleri gibi bünyesinde birçok etkinlikler barındırmaktadır (URL-14).

Şekil 14. Yeşil Nesil Atölyeleri-İstanbul (URL-14)

3.14. Sapanca Aile ve Çocuk Kampı

Eğitimperia Kamp'ın 4-6 yaş ve 6-8 yaş çocuklar ve aileleri için tasarlanmış olduğu "Aile ve Çocuk Kampı" temmuz ayında Sapanca Feel & Live Hotel'in çevresinde gerçekleştirilmektedir. Erken Çocukluk Eğitimi Dünya Organizasyonu (OMEP) Türkiye Milli Komitesi Başkanı Prof. Dr. Serap Erdoğan'ın kurucusu olduğu İlmek Eğitim Teknolojileri tarafından "Doğaya Dönen Çocuk" teması ile içeriği oluşturulmuş kampta gerçekleştirilen aktiviteler; doğayı keşif, ateş başında masal, doğada oryantiring, hazine sandığı, dans ve ritim atölyesi, doğada keşfedilen matematik, duygu kâşifleri atölyesi aktiviteleri yer almaktadır (URL-15).

Şekil 15. Sapanca Aile ve Çocuk Kampı (URL-15)

3.15. Nasuh Mahruki Doğada Liderlik Okulları

Ali Nasuh Mahruki tarafından kurulmuştur. Kamplarda gerçekleştirilen aktiviteler, çocukların ve gençlerin kimliklerini güçlendirip kendilerini tanımları üzerine kurulur. Anne ve Baba Çocuk Doğa Kampları, İstanbul Durusu Park kamp alanında ve tüm kamp boyunca Mahruki Ailesi ve tecrübeli eğitmenler ile gerçekleştirilmektedir. Bireyler; Kampçılık, yürüyüş, tırmanış, bisiklet, kano, oryantiring – doğada yön bulma, ip ve düğüm teknikleri,

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

takım oyunları, doğada drama, ahşap atölye çalışmaları, ateş başı sohbetleri, çeşitli spor, oyun, görev ve yarışmalarla yeni şeyler öğrenecek, yeni şeyler deneyimleyip, macera ve keşif duygusu yaşamaktadırlar. Birlikte zaman geçirmek, özgüvenlerini ve farkındalıklarını artıracak problem çözme, risk yönetimi, kriz yönetimi, liderlik, takım ruhu ve takım çalışması deneyimlerini kazanmalarına katkı sağlamaktadır. Aile ve Çocuklar iki gün boyunca aynı çadırda kalabilmekte, çadır kurmayı, ipleri ve düğümleri, doğada güvenli hareket edebilmeyi öğrenmektedirler. Birlikte yürüyüş yaparak, doğada yön bulma, tırmanış yapma, kanoya ve bisikletle binmektedirler (URL-16).

Şekil 16. Nasuh Mahruki Doğada Liderlik Okulları (URL-16)

3.16. Olympos Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübünde Çocuk Ormanı Yürüyüşü

2018 yılında İzmir Örnekköy’de faaliyet başlamıştır. Yürüyüşe, her yaştan çocuklar, büyükler ve Ulusal Down Sendromu Derneğinin gençleri katılmıştır. Olympos Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübünde Çocuk Ormanı Yürüyüşü ile çocukların doğaya çıkarılması, bazı derslerin doğada yapılması, çeşitli yürüyüş aktiviteleri ve kamplar yapılması amaçlanmaktadır. Böylece kendine güvenen, çevresine, doğaya duyarlı ve paylaşımcı bireyler yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca her yaştan çocuğa tırmanış eğitimi verilmekte, Antalya’da Geyikbayırı Kaya Tırmanışı dağcılığa ilk adımı atan çocuklar içinde aktiviteler yapılmaktadır (URL-17).

Şekil 17. Olympos Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübünde Çocuk Ormanı Yürüyüşü (URL-17)

3.17. Aile Doğa Yürüyüşü-İstanbul

Türkiye’de “Bir Demet Yolculuk” tarafından 2021 yılında İstanbul’da başlatılan Aile Doğa Yürüyüşü etkinliği ile çocuklarla birlikte ekosistemi keşfetmeye dayalı bir aktivite olmuştur.

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

Etkinlikler İstanbul'un kalbi Belgrad ormanları içerisinde yer alan Bentler Tabiat Parkında yaklaşık 6 km bir doğa yürüyüşü gerçekleştirilmektedir. Çocuklar açısından öğrenme, eğlenme, doğa farkındalığı kazanma, duyuşsal, fiziksel ve bilişsel yeteneklerin artmasına katkı sağlarken, yetişkinler için de şehir hayatı stresinden, kalabalığından uzak doğa ile iç içe olabilecekleri fırsatlar sunmaktadır. Aynı dönemlerde Belgrad Ormanları içerisinde yer alan Bilezikçi Çiftliği Aile doğa yürüyüşü aktivitesi de gerçekleştirilmektedir (URL-18).

Şekil 18. Aile Doğa Yürüyüşü-İstanbul (URL-18)

3.18. Patikatrek Doğa Sporları Eğitim Merkezi

Birçok doğa sporları alanında faaliyet gösteren patikatrek eğitim merkezi anne-çocuk, baba-çocuk doğa yürüyüşleri kapsamında da faaliyet göstermektedir. Özellikle pandemi sürecinde uzun zaman evlerde kapalı kalmaktan bunalan kişilerin yeniden can bulması, çocukların doğa ve çevreye farkındalıklarını arttırmayı sağlamaktadır (URL-19).

Şekil 19. Patikatrek Doğa Sporları (URL-19)

3.19. Oryantiring

Oryantiring ilk olarak küçük Kuzey Avrupa ülkesi olan İsveç'te ortaya çıkmıştır. Türkiye'de Oryantiring sporunun yaygınlaşması için ülke bazında çalışmalar yapılmaktadır. Antrenörlük- Hakemlik kursları ve seminerleri düzenlenmektedir. Bu aktivite çocukların özellikle yaratıcı ve bilinçli bireyler olarak gelişmesine, çeşitli fiziksel faaliyetler göstermelerine, güvenlik duygusunu anlamalarına, yarışma azmine, her yaşta insan ile sosyal iletişim kurmaya, yaratıcı düşünmeye imkân sağlamaktadır. Özellikle aile ve çocuk odaklı oryantiring etkinliğine örnek olarak; Geleneksel Ailelerle birlikte Oryantiring etkinliği 2020 yılında Bursa'da Atatürk Balat Ormanında gerçekleştirilmiştir (URL-20).

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

Şekil 20. Oryantiring (URL-20)

3.20. İstanbul Binicilik Kulübü

İstanbul Çekmeköy’de çocuklar için Pony Eğitimi 4-14 yaşları arasında verilmektedir. Araştırmalara göre ata binen çocuklar sakinleşmekte ve stres katsayıları azalmaktadır. Çocuklarda özgüven artmakta ve liderlik vasıfları gelişmektedir. Çocuklarda bacak, sırt gibi tüm vücut kaslarının ve 4-6 yaş arasında çocukların ince motor gelişimine de olumlu katkı sağlar. Hipoterapi (atla zihinsel engelli çocuk tedavisi) dünyanın birçok merkezinde ve Türkiye’de uygulanmakta ve çok yararlı sonuçlar elde edilmektedir. Buradan yola çıkarak sağlıklı çocuk gelişiminde de binicilik sporunun evrensel kurallar doğrultusunda yapıldığında fiziksel ve zihinsel katkıları olacağı kaçınılmazdır. Ayrıca hormonal etkiyle erken ergenliği ve obeziteyi önleyerek fiziksel gelişimin olması gereken sürede tamamlanmasında fayda sağlar (Anonim,2022h) (URL-21).

Şekil 21. İstanbul Binicilik Kulübü (URL-21)

3.21. İzmir Bornova Macera Parkı

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından İzmir’in Bornova ilçesine yapılmıştır ve 2018 yılının Ekim ayında hizmete açılmıştır. Bu parkta da açık hava sporlarının yanı sıra aile ve çocuklar ile yapılabilecek birçok ekoturizm aktivitesi de yer almaktadır. Park 2017 yılında ‘‘Macera İzmir’’projesi ATRAX’S eğlence fuarı ‘‘Sporlu Şehirler Daha eğlenceli’’teması ile ‘‘Yıldızlı Proje’’ödüline layık görülmüştür (URL-22).

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

Şekil 22. İzmir Bornova Macera Parkı, İzmir(URL-22)

3.22. Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi –İstanbul

Zeytinburnu Tıbbi bitkiler bahçesi, Türkiye'nin ilk tıbbi bitki bahçesidir. 14 dönümlük alanda kurulmuş ve 2005 yılında hizmete açılmıştır. Tıbbi bitkileri araştırmak üretmek ve tanıtmak, eğitim programları için çalışma alanı ve materyal sağlamak gibi kullanım amaçları bulunmaktadır. Çocukların doğayı tanıması için aile ve çocukların ziyaret yerlerinden biri konumuna gelmiştir (URL-23).

Şekil 23. Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi –İstanbul (URL-23)

3.23. İstanbul Kelebek Çiftliği

İstanbul Kelebek Çiftliği, İstanbul Beykoz'da bulunmaktadır. Metropol ortamında yer alan kelebek çiftliğinde diğer aktivitelerin yanı sıra en önemli özelliği kelebeklerin yaşam döngüsü izlenebilmektedir. Burada çocuklar ve aileler kelebek türlerini tanıyabilmekte ayrıca rehber eşliğinde Polonezköy Ormanı'na doğru orman safari de yapabilmektedirler

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

(URL-24).

Şekil 24. İstanbul Kelebek Çiftliği (URL-24)

Araştırma kapsamında ulaşılabilen aile ve çocuk odaklı ekoturizm aktivitelerini içeren kamplar ve rekreasyon alanları değerlendirildiğinde Türkiye'nin farklı bölgelerinde, farklı konseptlerde pek çok aile ve çocuk odaklı kampların ilgi gördüğü söylenebilmektedir. Çocukların doğaya ve doğanın da çocuklara, bilinçli bir topluma ihtiyacı vardır. Doğanın yaşam döngüsünün korunması, nesli tükenen canlılar, küresel ısınmanın olası etkileri, çevre kirliliğinin yarattığı tahribat, sürdürülebilir yaşam ve geri dönüşümün önemini bilmesi, genç kuşaklarda doğa bilincinin yaratılması ancak ve ancak küçük yaşlardan itibaren doğa içerisinde vakit geçirmek ile başlayacaktır.

Ulaşılabilen organizasyonlar ile yapılan görüşmelerde; çocukların açıkavada aileleri ile birlikte katıldıkları ekoturizm aktivitelerinde kazandıkları deneyimlerin onları işbirliğine açık hale getirdiği, hayvan sevgisi aşıldığı, karanlık korkusu veya hayvan tarafından ısırılma vb. bazı korkularını yenmelerine katkı sağladığı, gördükleri ve öğrendikleri olgular hakkında hayranlık duygusu yaşadıkları, keşfettikçe öğrenmekten zevk aldıkları, heyecan ve şaşkınlık duyguları içinde doğadaki ritmi gözlemledikleri edinilen bilgilerdir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Metropoller ve yoğun kentsel yaşam alanlarında doğup büyüyen çocukların açıkavada aktivitelerine katılım olanaklarının kırsal alanda ve nispeten küçük şehirlerde yaşayan çocuklara kıyasla daha az olduğu, yapılan araştırmalar ve gözlemlerde ortaya konulmuştur. Kentsel alanlarda açık ve yeşil alan miktarının azlığı, kişi başına düşen yeşil alan miktarının yetersizliği, doğada gerçekleştirilen aktivitelere katılım için kentin dışına çıkılmasının gerekmesi ve/veya bu alanlara erişim zorluğu, yetişkinlerin günlük yaşam tempolarının çok yoğun olması, trafik vb. sorunlar ile kent ortamında pozitif ebeveynlik unsurlarını yerine getirebilmeyi ve aile olarak doğada ve açıkavada kaliteli zaman geçirmeyi kısıtlamaktadır.

Teknolojik gelişmeler ile çocukların dijital dünyaya artan ilgileri, salgın hastalık tehdidi nedeniyle kalabalık ortamlarda bulunmaktan kaçınmak, eğlence-dinlenme amacıyla veya fiziksel, ruhsal sağlığı korumak amaçlarıyla, aileleri odağına alan doğada ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirilebilecek alanlarda bulunmak, konaklamak veya günübirlik aktivitelere katılmak özellikle kentsel hayatın zorluklarına maruz kalan ailelerin ilgisini çekmektedir.

Madde bağımlılığı, hiperaktivite, anksiyete, obezite, dikkat dağınıklığı, solunum yolu rahatsızlıkları veya hareketsiz yaşam tarzına bağlı gelişen diğer tüm sağlık sorunlarının

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

çözümünün doğada sevdikleri ile sosyalleşerek zaman geçirmek olduğunu ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Malkoç, 2020).

Herhangi bir sağlık sorunu ile mücadele etmek veya doğanın iyileştirici özelliğinden yararlanmak amaçlarına ek olarak, doğada oyun ile öğrenme, okul dışı öğrenme, hayvan sevgisinin pekişmesi, çevre ile temas, çevresel sorumluluğun küçük yaşlardan itibaren kazanılması, orman okulları ile öğrenme faaliyetleri ile de yeni neslin eğitim başarısının artacağı düşünülmektedir (Louv 2009; Malkoç 2020).

Çevre üzerinde insan kullanımının yarattığı baskının artması, doğal kaynakların yok olma riski ile karşı karşıya kalması veya geri dönüşü olamayacak düzeyde tahrib olması, küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin azaltılması, suda yaşam ve karasal yaşamın sürdürülebilirliği, sağlık toplum, sürdürülebilir kentler amaçlarına ulaşabilmek için yeni neslin doğaya saygı duyması, çevre karşı duyarlı ve gündelik hayatının her alanında bu sorumluluğun gereklerini yerine getirebilen bireyler olarak yetişebilmeleri için aileleri ile birlikte doğada zaman geçirmeleri önem taşımaktadır.

Çalışmada ekoturizm faaliyetlerinde aile ve çocuk odağında uygulamaları bulunan Türkiye'deki örnek organizasyonlar ve faaliyetler değerlendirilmiştir. Aile ve çocuk ilişkilerine pozitif yönlü etki sağlaması hem yetişkinlerin hem de çocukların hobiler kazanması, farklı aktiviteleri birlikte deneyimlemesi, yeni kazanımlar elde etmenin sağladığı fiziksel ve ruhsal fayda, gündelik hayata daha motive olarak geri dönüş ve sosyalleşmek söz konusu kampların en önemli sosyal faydaları olarak sıralanabilir.

Türkiye'de aile ve çocuk odaklı ekoturizm faaliyetlerine katılma olanak sağlayan kamp sayısı artırılmalı, sağlayacağı sosyal fayda hakkında toplum bilinçlendirilmeli, ekoturizm kamplarının tanıtımları yapılmalı, çevresel sorumluluk bilincinin kazanımına yönelik uygulamaların nitelik ve nicelikleri artırılarak farklı temalara göre çeşitlendirilmelidir. Yapılan tüm değerlendirmeler sonucunda, Türkiye'nin 7 bölgesine yönelik farklı kazanımları içeren, çeşitli konseptlerde yılın 12 ayı katılma olanak sağlayan alternatif kampların oluşturulması önerilmektedir. Aile ve çocuk katılımlı ekoturizm aktivitelerinin pazarlanması; aktivitelere katılan bireylerin ihtiyaçlarını karşılayacak mal ve hizmetlerin sunumu ve satımı oldukça önemliken; ebeveyn ve çocukların ihtiyaçlarının sürekli olarak araştırılmalı ve bireylerin isteklerinin her zaman ön planda tutulması gerekmektedir.

Özel gereksinimli çocuklar için de çocuk dostu tesislerin ve aktivitelerin artırılması gerekmektedir. Çocukların buldukları ortamlarda ve öğrenmeye en açık oldukları dönemlerde çevre, doğa ve sürdürülebilirlik gibi kavramlar hakkında bilinçlendirilmeleri, bu kapsamda aktiviteleri gerçekleştiren işletmeler veya kişiler çocuklar için çevre teması ile özel aktiviteler düzenleyip, çevre ve sürdürülebilirlik konularının doğada anlatımı yapılmalıdır. Ayrıca eğitim-öğretim programlarında doğa koruma, çevresel vatandaşlık ve ekoturizm/doğa turizmi ile ilgili konular okul öncesi eğitim seviyesinden yükseköğretime kadar her kademede program müfredatlarında yer alması teşvik edilmelidir. Aile ve çocuk katılımı odaklı ekoturizm aktiviteleri için henüz istenilen seviyede toplumsal farkındalığa sahip değildir. Ekoturizm alanlarını toplumun her kesimi için ama özellikle yeni nesil için erişilebilir hale getirmek gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Anonim 2022a [Online]. Erişim: <https://ztbb.org/festival/geleneksel-tip-festivali-2016/doganin-cocuk-gelisimi-uzerindeki-etkileri/> Erişim tarihi 04.11.2022
- Anonim 2022b [Online]. Erişim: <https://minik-yavrutema.org/> Erişim tarihi 04.11.2022
- Anonim 2022c [Online]. Erişim: <https://oyunkampta.com/oyunkampta/> Erişim tarihi 20.04.2022
- Anonim 2022d [Online]. Erişim: <https://oyunkampta.com/> Erişim Tarihi: 16.04.2022
- Anonim 2022e [Online]. Erişim: <https://indigodergisi.com/2018/01/imece-evi-ekolojik-komun-ciftlik> Erişim tarihi 20.04.2022
- Anonim 2022f [Online]. Erişim: <https://www.yesilcocuk.com/kackarlar-macahel-vadisi-cocuk-kampi/> Erişim tarihi 20.04.2022
- Anonim 2022g [Online]. Erişim: <https://www.rotamhikaye.com/yesil-nesil-atolyeleri/> Erişim tarihi 22.04.2022
- Anonim 2022h [Online]. Erişim: <https://istanbulbinicilik.com/> 22.04.2022
- Anonim 2022ı [Online]. Erişim: <https://www.turkdiab.org/kamplar.asp?lang=TR&id=45> Erişim tarihi 02.03.2022
- Akkılıç Kansu,N.,2009.Çocuklar ve doğa. Ekoloji-Çevre Kirliliği-Yenilenebilir Enerji İnternet Sitesi (<http://www.ekoloji.biz/cevre-dostlari/cocuklar-ve-doga.html>).
- Çetiner, H. (2019).Sağlık Rekreasyonu Kapsamında Terapatik Rekreasyon Uygulamaları.Journal of Recreation and Tourism Research, 6(4), 405–411. <https://doi.org/10.31771/jrtr.2019.42>
- Çukur, D. (2011). Okulöncesi çocukluk döneminde sağlıklı gelişimi destekleyici dış mekan tasarımı.*SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*12 (1) , 70-76 .Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tjf/issue/20896/224370>.
- Çukur, D., Özgüner, H. (2008). Kentsel Alanda Çocuklara Doğa Bilinci Kazandırmada Oyun Mekanı Tasarımının Rolü.*Süleyman Demirel Üniversitesi.Orman Fakültesi Dergisi,Sayı:2 : (177-187)*.
- Dutcher, D. D., Finley, J. C., Luloff, A. E., Johnson,J. B. (2007). Connectivity with nature as measure of environmental values. *Environment and Behavior*,39(4):474493.
- Eagles,P.F.J.(1992).The travel motivations of Canadien ecotourist.Journal of Travel Research, 32(2):37.
- Ergüven, A. (2022). Doğa Yürüyüşü Parkurları: Yalova İçin Bir Model Önerisi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi. Cilt1,s.1*.
- Göker, G., Ünlüönen, K. (2019). Açık Alanda Yapılan Doğa Temelli Rekreatif Etkinlikler Ve Destinasyon Markalaşması:İlgaz Dağı Milli Parkı Örneği.*Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.Cilt:18,S(70)*.
- Gültekin, Y. S., Girti-Gültekin, P. (2012). Kabatepe Orman KampıKaravan ve Çadırılı Kamp Alanının Rekreasyonel Değerinin Korunması ve Geliştirilmesine İlişkin Öneriler, I. Rekreasyon Araştırmalar Kongresi, 12-15 Nisan 2012, ss. 353-363, Antalya.
- Gültekin, P., Gültekin, Y. S., Uzun, O. (2013). Düzce Uğursuyu ve Aksu Havzalarında Katılımcı Ekoturizm Algı Ölçeğinin Geliştirilmesi. Peyzaj Mimarlığı V. Kongresi, 14-17 Kasım, 904-921, Adana.

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

- Gültekin, P., Gültekin, Y. S. (2017a). Gençlerin Ekoturizm Aktivitelerine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi: Düzce Üniversitesi Öğrencileri Örneği, 1 st International Sustainable Tourism Congress / November 23-25, 2017 / Kastamonu-Turkey.
- Gültekin, Y. S., Gültekin, P. (2017b). Dadalı Ekoköyü'nün farklı ilgi gruplarının bakış açılarından değerlendirilmesi, 1 st International Sustainable Tourism Congress / November 23-25, 2017 / Kastamonu-Turkey.
- Gültekin, Y. S., Gültekin, P. (2019a). Measuring The Effects Of Outdoor Recreation Activities In Forest Areas On Children And Family Relations: A Case Study Of Duzce. International Institute of Social and Economic Sciences, August 2019 Dubrovnik.
- Gültekin, P., Gültekin, Y. S. (2019b). Measuring the effects of participation in urban open and green space activities on child and family relations: A Case Study Of Duzce City. International Institute of Social and Economic Sciences, August 2019 Dubrovnik.
- Kiper, T., Arslan, M. (2007). Anadolu'da Doğa Turizmi Kapsamında Doğa Yürüyüşü Güzergahlarının Belirlemede Örnek Bir Çalışma. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, Sayı 4 (2) .
- Kollmuss, A., Agyeman, J. (2002). Mind the Gap: Why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior?. *Environmental Education Research*, 8:3, 239-260.
- Lewis T. O., Cheung Lincoln F. (2014) The motivations and environmental attitudes of nature-based visitors to protected areas in Hong Kong, *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 21:1
- Louv, R. (2009). Do Our Kids Have Nature-Deficit Disorder? *Health and Learning*, 67(4), 26.
- Lou, Y., Deng. J. (2007). The New Environmental Paradigma and Naturebased Tourism Motivation. *Journal of Travel Research*, 46(4):392-402.
- Malkoç, E. (2020). Doğa Turizminde Aile Kamplarının İncelenmesi, *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, (3): 748-758.
- Mehmetoğlu, M. (2005). A Case Study of Nature-Based Tourists: Specialists Versus Generalists. *Journal of Vacation Marketing*, 11(4), 357-369.
- Özgüner, H., Şahin, C. (2009). Isparta Kent Merkezindeki Çocuk Oyun Alanlarının Mevcut Durumu Ve Çocukların Bu Alanlara Karşı Davranış Biçimleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Sayı 1: 129-143.
- Ray, P., Anderson, S. (2000). The Cultural Creatives: How 50 Million People are Changing the World.
- Tekke, M. (2019). Kendini Tanıma, Kendini Gerçekleştirme, Kendini Aşmışlık Ve Potansiyelini Tam Kullanan Kişi: Kişiler Arası İletişim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı (70).
- Tunçkol, H. M., Çumralıgil, B. (2005). Selçuk Üniversitesindeki Akademik Personelin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi. *Journal of Physical Education and Sport Sciences*, Sayı (4).
- Turgut, H., Yılmaz, S. (2010). Ekolojik Temelli Çocuk Oyun Alanlarının Oluşturulması. 1) Artvin Çoruh Üniversitesi. Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 2) Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi. Cilt: IV, s: 1618-1630.

Türkiye'de Aile ve Çocuk Odaklı Ekoturizm Kamplarının ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi

Esra KAYA, Pınar GÜLTEKİN

- Valentine, G., McKendrick, J. H., (1997). Children's Access to Local Environments: A Case-Study of Christchurch, New Zealand. *Local Environment* 6(1):27-48.
- Yayla, Ö., Çetiner H. (2019). Boş Zamanların Değerlendirilmesinde Etkili Olan Faktörlerin Boş Zaman Tatminine Etkisi, *Turizm Akademik Dergisi*, 6 (1), 219-228.
- Yılmaz, S., Bulut, Z. (2003). Kentsel Mekanlarda Çocuk Oyun Alanlarının Yeri Ve Önemi: *Erzurum Örneği. Milli Eğitim Dergisi*, c.158, s.43-59.
- URL-1. <https://www.permakamp.com/tr/projelerimiz/ekolojik-cocuk-kamplari>. (Erişim Tarihi: 16.04.2022)
- URL-2. <https://www.permakamp.com/tr/projelerimiz/ekolojik-cocuk-kamplari>. (Erişim Tarihi: 16.04.2022)
- URL-3. <https://oyunkampta.com>. (Erişim Tarihi: 16.04.2022)
- URL-4. <https://www.yesilist.com/baska-bir-yasam-bicimi-imece-evi>. (Erişim Tarihi: 16.04.2022)
- URL-5. <https://tr.pinterest.com/pin/515451119831289667>. (Erişim Tarihi: 16.04.2022)
- URL-6. <https://www.kampagidelimmibaba.com/kamplar-programlar/item/456-4-5-haziran-2022-hendek-cigdem-yaylasi-cadirli-aile-cocuk-kampi>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022)
- URL-7. <https://www.yesilcocuk.com/ekolojik-somestr-cocuk-kampi-ile-kars-bogatepe-koyu>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022)
- URL-8. https://www.pastoralvadi.com/fotograf_galerisi.aspx?srch=1&q1=8. (Erişim Tarihi: 17.04.2022)
- URL-9. <https://www.yesilcocuk.com/kackarlar-macahel-vadisi-cocuk-kampi/>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022)
- URL-10. <https://www.akut.org.tr/video-galerisi>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022)
- URL-11. <https://www.camp-wolfrack.com>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022)
- URL-12. <https://www.azbibak.com/ormanya-hakkinda-bilgi-kocaeli>. (Erişim Tarihi: 01.10.2022)
- URL-13. <https://evokulu.org>. (Erişim Tarihi: 01.10.2022)
- URL-14. <http://www.kidslanpark.com>. (Erişim Tarihi: 01.10.2022)
- URL-15. <https://www.egitimpediakamp.com/aile-ve-cocuk-kampi-detay.php>. (Erişim Tarihi: 02.10.2022)
- URL-16. <https://dogadaliderlik.com>. (Erişim Tarihi: 02.10.2022)
- URL-17. <https://www.olympodagcilik.org>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022)
- URL-18. <https://birdemetyolculuk.com/aile-doga-yuruyusu-istanbul-tr-127.html>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022)
- URL-19. <https://www.patikatrek.com>. (Erişim Tarihi: 04.10.2022)
- URL-20. <https://www.google.com/search?q=t%C3%BCrkiye%27de+Oryantiring>. (Erişim Tarihi: 16.04.2022)
- URL-21. <https://istanbulbinicilik.com/pony-egitimi-4-14-yas>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022)
- URL-22. <https://www.google.com/search?q=izmir+bornova+macera+park>. (Erişim Tarihi: 16.09.2022)
- URL-23. <https://www.tema.k12.tr/uncategorized/tibbi-bitkiler-bahcesi-zeytinburnu>. (Erişim Tarihi: 16.09.2022)
- URL-24. <http://www.istanbulkelebek.com>. (Erişim Tarihi: 19.09.2022)